

NAT 2020 Történelem

VARGHA ZOLTÁN

AZ OKTATÁSI HIVATAL ÉS A NEMZETI PEDAGÓGUS KAR KÖZÖS KONFERENCIÁJA

BUDAPEST

2024.09.23

A történelem oktatás célja

- Történelmi ismeretek (a legfontosabbnak elismert történelmi tények, szereplők, események, történetek és folyamatok) átadása, megtanítása
- Nemzeti identitás kialakítása, illetve mélyítése
- Hazaszeretetre nevelés
- Kritikai gondolkodásra nevelés
- A múlt és a jelen kapcsolatának megértése, folyamatában látni az eseményeket
- Értékek közvetítése
- Megszerettetni a történelmet a diákokkal!

NAT2012, NAT2020

- Hatalmas, de fontos a tananyag mennyisége (mind a kettőben)
- Jelentős változások a tankönyvben (pl: a leckék száma csökkent)
- A tankönyv tananyaga hangsúlyozza a kompetenciafejlesztést, a kritikai gondolkodást és a forráselemzést (forrásközpontú történelem!), ami a diákok történelmi tudatosságának növelésében segíthet.
- ▶ A tankönyv áttekinthető fejezetekkel rendelkezik, a tananyag általában könnyen érthető. Emellett tartalmaz különféle, a tanulást kiegészítő, színesítő mellékleteket (képek, térképek, ábrák, diagramok, forrásrészletek, kérdések és feladatok)
- ▶ Az okostankönyv jól illeszkedik, és megfelelő segítséget nyújt a tankönyvekhez: keresztretjtvények, és rövid videók, animációk segítik tovább a tanulást.

Óraszámok, leckék

Heti óraszámok:

- 9. évfolyam: heti 2
- 10. évfolyam: heti 2
- 11. évfolyam: heti 3
- 12. évfolyam: heti 3
- Javaslat: 9-10. évfolyamon az óraszámok növelése (nehéz kérdés)

Tankönyv leckéinek száma:

- Nat2012: 184 történelem, 4 óra állampolgári ismeretek
- Nat2020: 96
- Magyarország történelmével foglalkozó órák száma:
- NAT2012: 83 (az órák 45 %-a)
- NAT2020: 47 (az órák 49%-a)

Érettségi kompetenciák

A tankönyv jól illeszkedik a kötelező érettségi tananyaghoz mind emelt, mind közép szinten.

Az 1848 előtti, és az 1848 utáni időszak is megfelelő százalékban található a tankönyvekben.

Írásbeli feladatlap jellemzői:

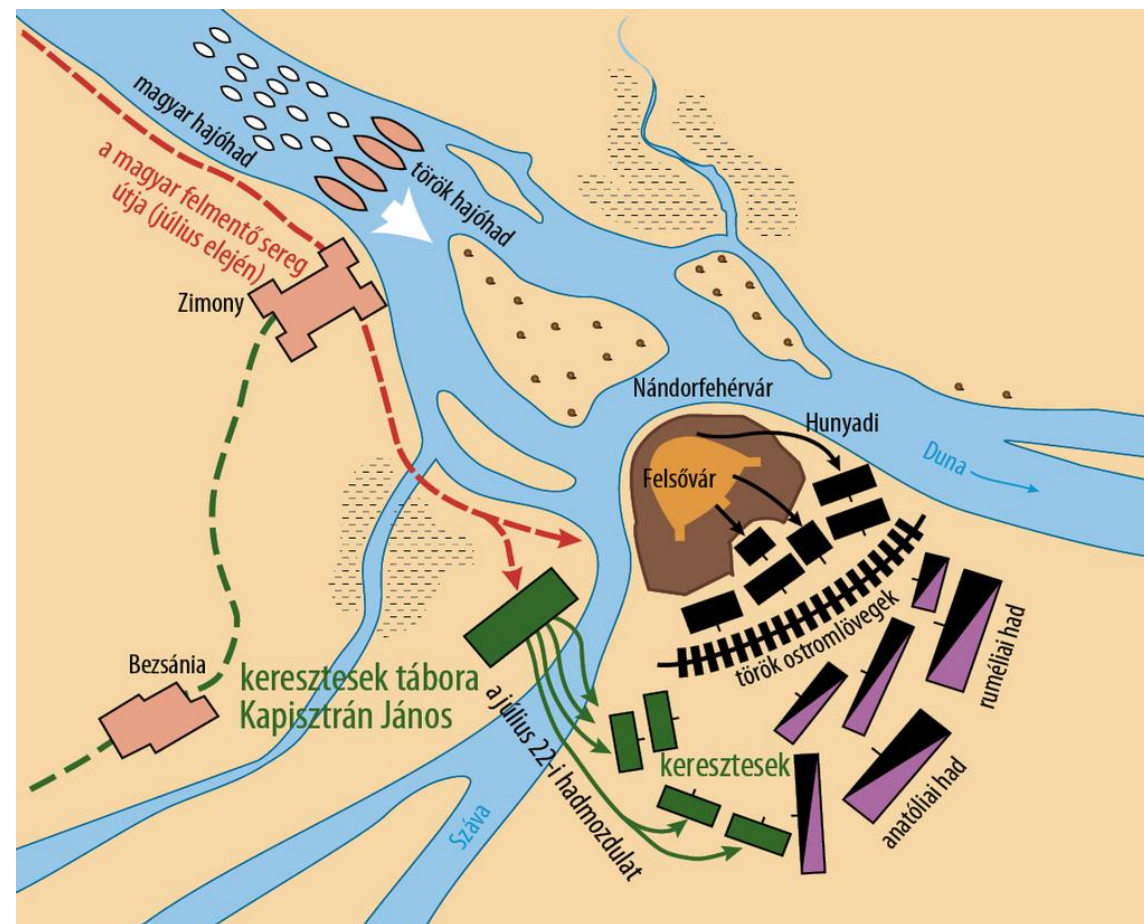
- Politika-, esemény-, állam, jog- és intézménytörténet (35–45%);
- Társadalom-, életmód-, mentalitás- és művelődéstörténet (17–23%);
- Gazdaság-, technikatörténet és a környezeti kultúra története (17–23%);
- Eszme- és vallástörténet (17–23%)

A szóbeli vizsga tématerületei:

- Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra;
- Népeség, település, életmód;
- Egyén, közösség, társadalom;
- Politikai berendezkedések a modern korban;
- Politikai intézmények, eszmék, ideológiák;
- Nemzetközi konfliktusok és együttműködés;

Képek, térképek, ábrák

- ▶ A tankönyv ábrái, képei, térképei színesek, érthetőek, jól használhatók az ismeretek feldolgozásához, elmélyítéséhez!
- ▶ Az okostankönyv feladatai és videói jól passzolnak a tankönyvekhez, színesítik az adott témát!

Források,

nagy hangsúly a primer történelmi dokumentumokon, híres személyiségeken, valamint a magyar történelem fontos eseményein is.

- A tankönyvek rengeteg forrást tartalmaznak
- A feladatok és ábrák értelmezéséhez bizonyos fokú alapismeretek szükségesek
- Források típusai a tankönyvekben:
 - képi: térképek, műalkotások, fotók
 - írott: kortárs beszámolók, dokumentumok, oklevelek, korabeli leírások, történészek művei
 - statisztikai és folyamatábrák

A források típusai és felhasználása a tankönyvekben több célt is szolgálnak:

- tananyag elmélyítése,
- kritikai gondolkodásra ösztönzés
- történelmi források elemzésének megtanítása

Képi források

Szpáhi (lovas katona) és janicsár

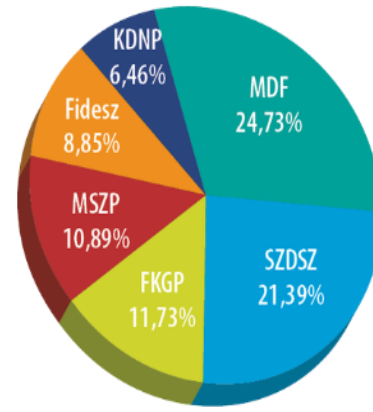
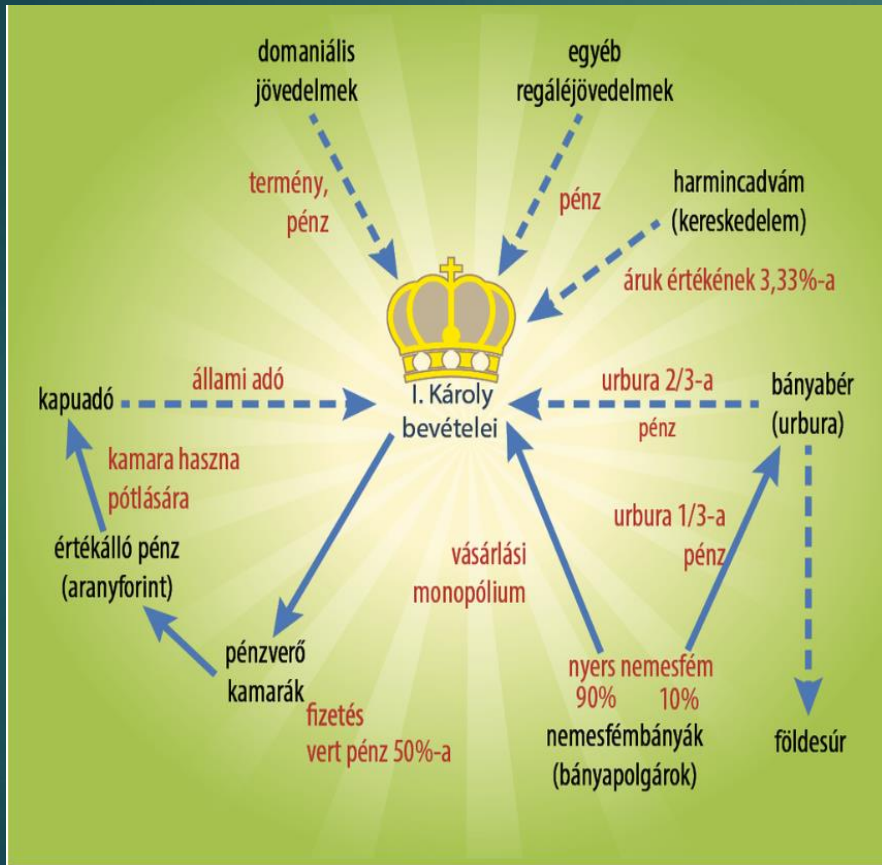
Írott források

[...] mivel a jelenben az ellenséges törököknek ez a vihara sürget bennünket, annak megelőzésén minden igyekezetünkkel és minden erőnkkel fáradozunk; [...] parancsoljuk és elrendeljük, hogy a papok összesen és egyenként, még ha bíborosi vagy bármely más egyházi rangban tündököljenek is, a világi és szerzetes rendek bármelyikéhez, kivételezetteknek és nem kivételezettekhez tartozzanak, mely szerint – ha miséznek – megemlékezést vegyenek és a pogányok ellen előírt könyörgést mondják, a következőt: [...] És hogy minden nép, fajra és nemre való különbség nélkül, ezeknek az imáknak és búcsúknak részese lehessen, megparancsoljuk és elrendeljük, hogy az összes városok, területek és helyek minden egyes templomában a Nona [délután 3 óra] és Vesperas [délután 6 óra] között, tudniillik a Vesperasra harangozás előtt, de azt legalább egy félórával megelőző időpontban, egy vagy több messzehangzó haranggal, hogy jól hallhatók legyenek, minden egyes nap háromszor harangozzanak, ahogy este az Angyali üdvözletre harangozni szokás, és akkor ki-ki az Úr imádságát, azaz a Miatyánkot és az Angyali üdvözlést, vagyis az Üdvözlégy Mária, malasztal teljest háromszor köteles elmondani.

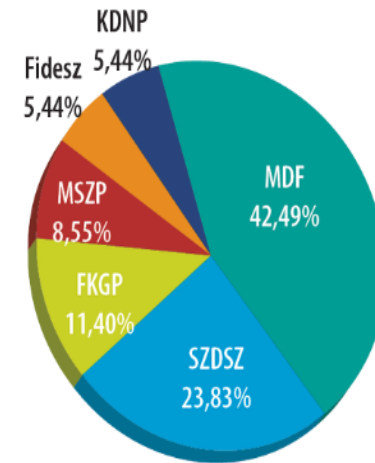
(Részlet III. Callixtus pápa apostoli leveléből; 1456. június 29.)

- **Milyen alkalomból fogalmazta meg levelét a pápa?**
- **Mi volt a rendelkezés eredeti célja?**

Ábrák, diagramok, folyamatábrák

☰ Az 1990-es választás március 25-én tartott első fordulójának pártlistás eredményei. A kördiagram csak a Parlamentbe jutott pártok eredményeit mutatja, a bejutási küszöb akkor még 4% volt

☰ Parlamenti mandátumarányok az 1990-es választások után

Korszakok

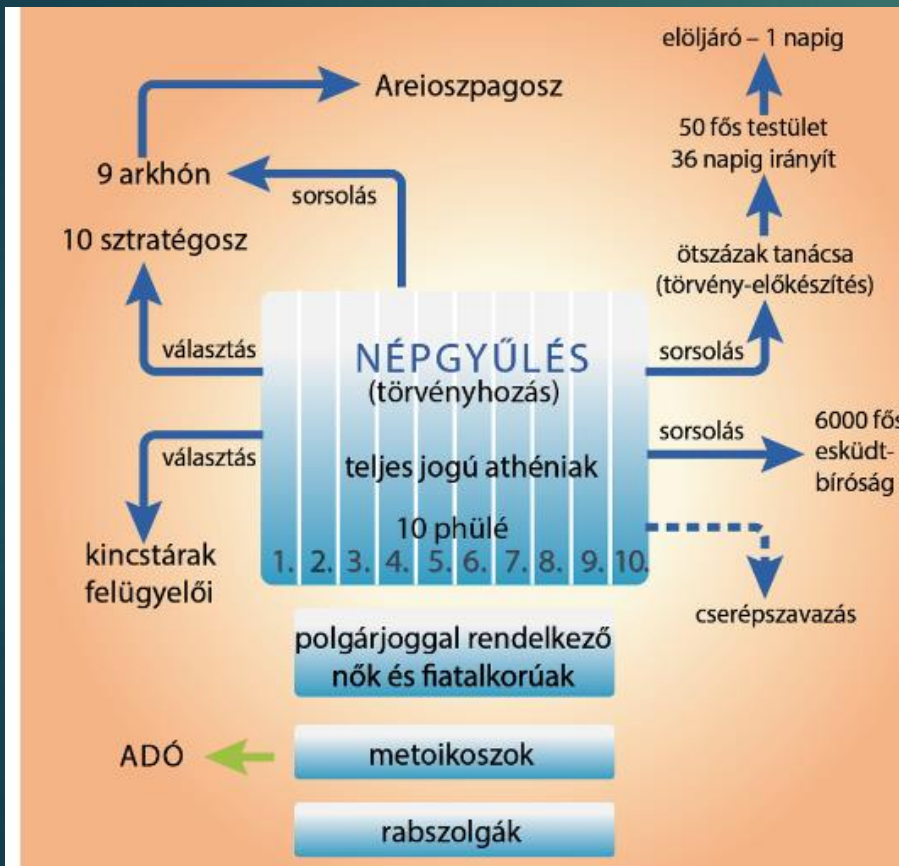
Mi a történelem? "A történelem a múltbeli események összessége. Az **emberiség** múltjának tudományos ismerete, amely az emberi társadalom közös emlékezeteként az emberi azonosságtudat egyik alapja."

- Őskor a tankönyvekből hiányzik. (neolitikum vége megtalálható benne)
- Ókor : in medias res! Le lett rövidítve, szinte csak az érettségihez feltétlen szükséges tananyagokat találjuk benne.
- Középkor: kora középkor viszonyainál főleg a nyugat európai berendezkedést mutatjuk be.

Mi a cél?

- A tananyag átadása? A történelem megszerettetése a diákokkal?
- Meglátni és megszeretni? Megérteni és megszeretni? Pl: az ókori athéni demokrácia - perzsa háborúk

Athéni demokrácia - görög-perzsa háborúk

„Mivel Attikában Marathón volt a lovasság bevetésére legalkalmasabb hely, az áruoló Hippiasz, Peiszisztratosz Athénból elűzött fia, ide vezette őket.

Erre a hírre az athéniak is Marathón mezejére siettek. Tíz hadvezér [görögül: 'sztratégosz'] vezette őket. Köztük a tizedik Miltiadész volt, akinek apját, Kimónt, annak idején Peiszisztratosz száműzte Athénból. Ez a Miltiadész volt tehát az athéniak egyik hadvezére.

[...] Az athéni vezérek véleménye megoszlott. Egyesek ellenezték az összecsapást, mert úgy gondolták, hogy kevesebben vannak, semmint hogy megütközhessenek a perzsa sereggel. Mások viszont – és közöttük Miltiadész – a csatát sürgették.

[...] Ezután a csatára szavazó sztratégoszok, amint az egy napig tartó parancsnoklás sora rájuk került, átadták Miltiadésznek. Az elfogadta ugyan, de mindaddig nem ütközött meg, amíg az ő parancsnoklásának napja el nem jött.

[...] Amint elrendezkedtek, és az áldozat kedvezőnek mutatkozott, az athéniak a támadási parancs elhangzása után futva rohamozták meg a barbárokat.

[...] Holdtölte után kétezer spártai érkezett Athénba. Annyira igyekeztek, hogy három nap alatt Attikában termettek. A csatából elkéstek ugyan, de azért látni akarták a perzsákat. Elmentek tehát Marathónba és körülnéztek, majd miután megdicsérték az athéniakat és tettüket, hazatértek.”

(Részlet Hérodotosz A görög-perzsa háború című munkájából)

- Milyen politikai következményekkel járt volna Athén számára a perzsa uralom?
- Hogyan irányították az athéni hadsereget? Miért választották a rohamléptekben támadás taktikáját? Nézzünk utána, miért késlekedtek a spártaiak!

Javaslatok, észrevételek

- Kalandozások Támadó hadjáratok!!! (Merseburg, Augsburg, Bizánc)

"Krisztus hitvallója, Isten szent szolgája, oh, Geminianus, imádkozva könyörögj, hogy ezt az ostort, amelyet mi, nyomorultak megérdemlünk, az egek királyának a kegyéből elkerüljük [...] kérünk téged, bár hitvány szolgálid vagyunk, védj meg minket a magyarok nyilaitól." (Templomi könyörgés Modenában; 924)

- Középkor világa főleg nyugat-európai berendezkedés
- A 12.-es tankönyv Közelmúlt? Történelmi távlatok? (Állampolgári ismeretek?)
- "Kutass a világhálón!" Megyékben elérhető közgyűjtemények feltűntetése, ún. tárház létrehozása.
- -Helytörténet fontossága, szűkebb pátria megismerése, múzeum-, és levéltár-pedagógia,
- Terepmunka javaslata!
- <https://videa.hu/videok/film-animacio/kristalykoponyak-indiana-jones-film-animacio-ECpk08ponMnNzSoj>

Terepmunka- Mohács

- ▶ A mohácsi csata tömegsírjának feltárása
- ▶ Antropológus
- ▶ Régész
- ▶ Történész

Tankönyv

- jól strukturált
- kicsit túlterhelt (?)
- áttekinthető fejezetek
- könnyen érthető tananyag
- okostankönyvekben színes kiegészítő anyagok, animációk, kérdések és feladatok, segítik és elmélyítik a tanulást
- a kompetenciafejlesztést, a kritikai gondolkodást és a forráselemzést helyezi a középpontba
- logikus szerkezet
- nemzeti identitást erősíti

Köszönöm a figyelmet!